

© Editura EIKON

București, Str. Smochinului nr. 8, sector 1
cod poștal 014605, România

Difuzare / distribuție carte: tel/fax: 021 348 14 74
mobil: 0733 131 145, 0728 084 802
e-mail: difuzare@edituraeikon.ro

Redacția: tel: 021 348 14 74
mobil: 0728 084 802, 0733 131 145
e-mail: contact@edituraeikon.ro
web: www.edituraeikon.ro

Editura Eikon este acreditată de Consiliul Național al
Cercetării Științifice din Învățământul Superior (CNCSIS)

Descrierea CIP este disponibilă la
Biblioteca Națională a României

ISBN: 978-606-711-886-5

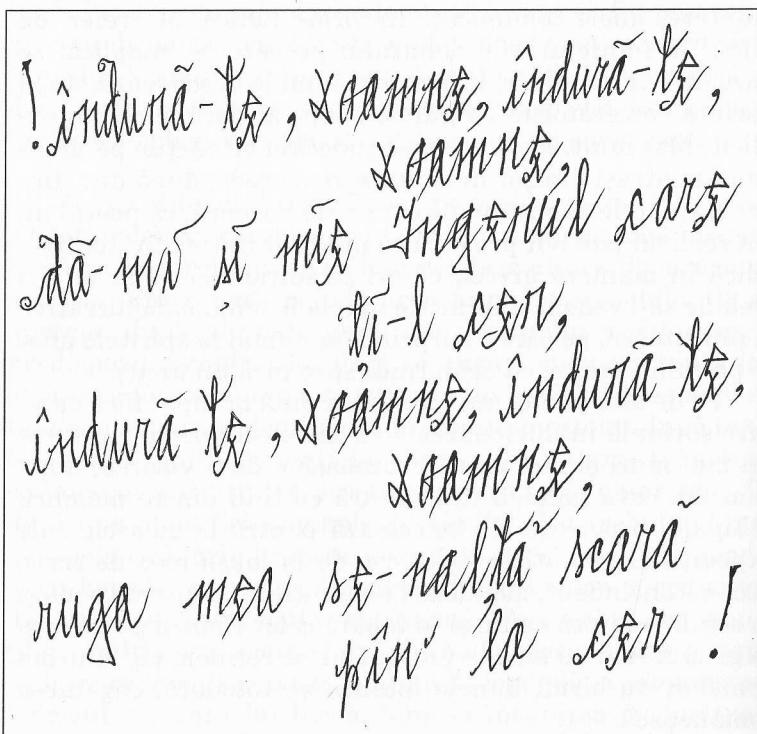
Editor: Valentin Ajder

PETRU URSACHE

ÎNAMORAȚI ÎNTRU MOARTE sau EROSTHANATOS LA CEZAR IVĂNESCU

Ediția a treia, augmentată

Cuvânt înainte de
Magda Ursache

Cezar Ivănescu, Rugă, filă de manuscris

Cuprins

O MOARTE ANUNȚATĂ PRIN CNSAS, de Magda Ursache.....	5
CUTREMURUL CEZAR IVĂNESCU	41
I. ÎN LOC DE <i>CURRICULUM VITAE</i>	47
1. „DOUĂ POEZII COMUNISTE”	47
2. DEBUTUL PUBLICISTIC	59
II. SUB ZODIA PROLET CULTULUI	69
1. CIMITIRE DE „POETI”	69
2. MAREA PĂCĂLEALĂ	77
3. LECȚIA LUI LABIȘ	81
4. DEBUTUL EDITORIAL	93
5. LUPERCALIA	101
III. DEZGHEȚ / ÎNGHEȚ	107
1. DE DOINĂ ȘI DE ROD	109
2. UN POET VOCALIC	117
IV. RITMICA FORMELOR	125
1. TEOREZA	125
2. O <i>ARS POETICA</i>	133
V. ÎMPĂRĂȚIA BAAADULUI	141
1. ÎNAMORAȚI ÎNTRU MOARTE	141
2. EXERCIȚII DE COMPOZIȚIE	157
3. MICA MELODIE	169
4. „CITATUL” FOLKLORIC	179
5. SCRIERE ȘI CRUCIFICARE	189
VI. PROCESUL ASASINILOR	203
1. „ <i>PIESA EMINESCU</i> ”	207
2. SCURTĂ ISTORIE A UNUI MARE ASASINAT	217
3. CALUL DE JERTFĂ	219
ÎNCHEIERE PROVIZORIE	225
ACORD FINAL: CELE DOUĂ IUBIRI	233
NOTE	239
ADDENDA	241
INTERVIU	241

Cezar Ivănescu, *Cântec Napolitan*, filă de manuscris

1. „DOUĂ POEZII COMUNISTE”

Poezia s-a transformat repede în pură ideologie. Noua direcție era pusă în acțiune de militanți aprigi și viguroși. În rîndul întîii, se aflau ideologii proaspăt instaurați, cu comanda de la „centru” și cu tezele pe masă: Traian Selmaru,

Nicolae Moraru, Mihai Novicov. Ei asigurau firul roșu al Partidului, în linie directă cu Kremlinul, gata oricând să bată cu pumnul în masă, după model Vișinski, atunci când li se năzărea vreo „ațatere”, vreo simplă mișcare în front. Și li se năzărea adesea. Ei priveau de la înălțime desfășurarea spectacolului: cum oamenii se înflăcărau de sentimente revoluționare și dădeau glas cu pasiune ideii unice. Urmau agenții de ordine, criticii literari Ion Vitner, Sorin Toma, N. Tertulian, Ovid S. Crohmălniceanu. Ei puneau notele. Ei dictau cine are talent sau nu, altfel spus, dacă s-a „integrat” noului canon. Venea, în sfârșit, rîndul actorilor, mai bine zis al poezilor. Erau numiți, mai nou, *cîntăreți*, fiindu-le indicat riguros să elogieze cu dăruire, cu uitare de sine. Nume obscure, abia semnalate înainte de război, au trecut în față, în baza carnetului de Partid și au devenit „mari”: A. Toma, Maria Banuș, Mihai Beniuc, Miron Radu Paraschivescu, Eugen Jebeleanu. Ca și chipul noii orînduirii, peisajul literar s-a schimbat rapid și fundamental, a ajuns de nerecunoscut.

Generația Toma – Beniuc – Jebeleanu avea o misiune „înaltă” și „revoluționară”: să formeze cadre tinere care să asculte fără comentarii de comandamentele bolșevice. Ștafeta revoluției și a noului canon trebuia transmisă mai departe. Se cunoaște episodul grotesc și penibil de la Academie, cu chip de adevăr și de legendă, cînd A. Toma, în ținută solemnă de patriarh al literelor românești, îl investește, cu gesturi largi, pe tînărul Dan Deșliu ca pe un cîntăreț cu har; moment regretat peste nu mai puțin de două decenii de însuși autorul lui *Lazăr de la Rusca*. G. Călinescu, invitat să țină o *laudatio*, a transformat festivitatea într-o comedie bufă, ca reacție pe măsură la pretențiile nesăbuite ale lui A. Toma, de a-și lăsa înlocuitori cu de la sine putere. În lumea literară s-a făcut mult haz în legătură cu acea întîmplare. Ovid S. Crohmălniceanu a evocat-o în *Amintiri deghizate*, G. Călinescu aparînd ca un actor de bună calitate, care reușea să facă zob un interlocutor, mai ales aflat în poziție precară:

„Călinescu uza și de mimică în exercițiul talentului său oratoric. Prin licărul batjocoritor al ochilor, apropierea sprîncenelor, mari ca niște streșini de casă maramureșană, și lăsarea mîinii să cadă moale în jos, a lehamite, anula un adjectiv admirativ pe care-l acorda și imprima astfel elogiului rostit o turnură ironică, descalificantă. Călinescu recurgea adesea la această comedie fizionomică și gesticulație ajutătoare, ca să iasă din situațiile dificile ale epocii. Avea un dublu limbaj, oficial și conspirativ. L-a salvat de multe ori, căci semnala spiritelor avizate: *nu luați în seamă ceea ce spun, urmăriți cum mă strîmb*” (3).

Ovid S. Crohmălniceanu are dreptate în acest punct al deghizamentelor sale: G. Călinescu, sub masca ludicului, ataca falsele valori cu un curaj ce depășea cu mult cadrele îngăduite de oficialități. Era în firea „divinului critic” să nu-și țină gura, mai ales cînd se afla la catedră. Pe de altă parte, memorialistul se înșeală: „limbajul conspirativ” avea, în realitate, țintă directă, așa că nu l-a salvat „din situațiile dificile ale epocii”. Din contra, i-a adus marginalizarea, de la catedră cel puțin, pînă la moarte.

Pînă una alta, Dan Deșliu trecea drept copilul minune al momentului și cînta din inimă ca dintr-o goarnă (are și un poem, *Goarnea inimii*) tot ce îi dădea ghes ideologia de import. Alături de el s-au ivit și alți gorniști de nădejde, Veronica Porumbacu, Nina Cassian, Eugen Frunză, Victor Tulbure, Miha Dragomir... și tot așa, în serie, Ion Brad, Alexandru Andrițoiu, Nicolae Tăutu, Violeta Zamfirescu, Tiberiu Utan, Ștefan Iureș, Teodor Balș și mulți alții. Literatura devenea, într-adevăr, o forță care nu putea fi deloc neglijată, de mare folos Puterii. Împotriva bunelor intenții ale lui G. Călinescu, vîrf de lance al momentului, înconjurat de intelectualitatea de bună credință, încă neîncartiruită, Puterea a decis în favoarea lui Deșliu. Prea înverșunat și în poziție de tragere se arăta aparatul de propagandă, ca să se întîmple altfel. Tineretul a fost prima

victimă. El vedea în exemplul trîmbițat cu pompă festivistică – Dan Deșliu – o promisiune. Delirul debutului, aducător de ameteală oricărui începător, nu lasă loc disocierilor și prudenței necesare în decizie. Această nesocotire, aparent minoră, a făcut ca răul să se întindă peste generații. A fost atins mai întîi Labiș, autorul *Luptei cu inerția*, și i-a trebuit un segment de timp de mare tensiune interioară ca să se dezmeticească; a urmat Nichita Stănescu, prins și el de vîrtej la început, dar salvat, să sperăm, prin proprie voință. Debutul scriitoricesc începea să apară ca o aventură în sensul lui ori/ori: dacă faci concesii ideologice, te bucuri de lansare rapidă, de glorie și de viață în desfătare; din contra, dacă iei corect pulsul vremii, greu îți vezi numele în gazete, cu rezerve și cu tendințe de marginalizare; recunoașterea vine tîrziu, suferința te așteaptă. În schimb, bucuria nefolositoare că ai rămas credincios poeziei autentice te ajunge din urmă. Și rămîne. A fost norocul lui Cezar Ivănescu. El a tras învățămintele de trebuință și a optat pentru celălalt ori.

Dan Deșliu apărea, așadar, ca un fabricat al aparatului de comandă, care avea grijă să cloneze și alte chipuri. De aceea a luat ființă celebra *Școală de literatură*. Rolul ei era să multiplice unul și același model, activ în poezie și în presa politică, „după capacități”. Absolvenții *Scolii de literatură*, cu puține excepții (mă refer la Paul Goma) au asigurat funcționarea, după tipic, a tuturor redacțiilor din capitală și din provincie. Fenomenul clonării de acest gen este caracteristic, se pare, epocilor de „tranziție”, cum li se spune în ultima vreme strategiilor de aliniere forțată, de la o fază la alta, a aceleiași ideologii dictatoriale. Răul se ia: în același spirit diabolic, al clonării, au luat naștere, pe tăcute și cu intenții ascunse, departamente sau catedre de ziaristică pe lîngă facultățile de litere, după decembrie 1989, subordonate direct unor misterioase centre de comandă. Cine au fost angajați să predea cursuri de specialitate? În orice caz, nu literații de profesie, nici publiciștii cu experiență în domeniu. La ce să ne așteptăm? După sac și petec. Mai ales petec. Și de data aceasta absolvenții s-au

apucat să execute fără ezitare tot ce face bine noului patron și după gustul „tranziției”; pentru zăpăceala și terorizarea publicului. Se „dorește” circ de presă, calomniere, pornografie, dezinformare, marfa se livrează neîntîrziat. Șocant este și faptul că, imediat după decembrie 1989, adică după cestăltăt îngheț, s-a încercat tocmai reactivarea lui Dan Deșliu. Asta spune extrem de multe. O revistă, de altfel foarte serioasă, l-a repus în circulație pe Sorin Toma, asasinul lui Arghezi. Mi-a fost dat să-l aud recent pe un critic literar, bine cunoscut cititorilor, lăudîndu-l la o festivitate scriitoricească pe Mihai Novicov, fostul său profesor de la *Școala de literatură*.

Și uite așa mi-am adus aminte de o teorie lansată de „clasicii marxismului”, în vogă pe timpuri: ideologia se bucură de o sferă de manifestare mai întinsă decît realitatea concretă. Ea anunță fenomenele tari, le susține în desfășurarea lor vie, apoi trenează după dispariția lor, ca să le dea, pe cît posibil, o „față umană”. Așa se rescrie istoria, idee devenită obsesie astăzi. Dar cine este atins de boală în veci nu mai cunoaște lecuire. Vechile ambiții, limbajul de lemn, comportamentul devenit suspect trădează vechi metehne. Aparatul (la care actanții s-au angajat cu trup și suflet) imprimă urme de neșters. Această penibilă zbatere a individului ne-o confirmă Nina Cassian, o persoană care a profitat din plin în acele vremuri. În *Memoria ca zestre*, încearcă o schiță îndulcită a propriei imagini:

„În 1951, deci, s-a declanșat cu adevărat «boala» mea, a cărei incubatie începuse în 1948. Cuvintele mă păraseau, dar nu din propria lor inițiativă. Fuseseră izgonite din vocabularul redus și impus al epocii – iar eu mă învinuiam degeaba de incapacitatea mea de a-l legala pe Deșliu! Dispăruse bucuria, ba chiar necesitatea creației. Continuum totuși să mă chinui, cu încăpăținare, din dorința de a-mi servi crezul și vocația! (4).

Ce crez? Ce vocație? Adevărul este că, la data respectivă, rîvnea să scrie în spiritul dictaturii, iar Dan Deșliu devenise „modelul” pentru memorialistă și, se înțelege, pentru întreaga generație. Semn că aparatul lucra în forță. Ne-o spune tot Nina Cassian:

„Între cei din prezidiu, fără îndoială cel mai proeminent era Leonte Răutu; el a dominat mai bine de un deceniu aceste ființe aiurite, vulnerabile și derutate – artiștii și scriitorii – provocînd drame și comedii, regizînd glorii și ostracizări, paralizînd moralitatea unora, activînd imoralitatea altora, cu spectaculoase și îndelungate efecte pe plan etic și estetic. (Petru Dumitriu, într-o carte publicată în Franța, l-a numit Malvoglio). Farmecul personal, cultura (era bun cunoscător al curentelor moderniste în artă), inteligența rafinată și umorul îl făceau mult mai periculos în comparație cu „ajutoarele” lui, sinistrul și schematicul pînă la ridicol Nicolae Moraru, obtuza și rudimentara Ofelia Manole – cu o excepție: Traian Șelmaru, deși cu cîteva clase mai prejos, îl imita, încercînd să-i semene în perversitate și cruzime” (5).

Combate bine autoarea și corect, dar cam tîrziu.

Și textul lui Ovid. S. Crohmălniceanu se poate face util sub raportul informațiilor, cu toate intențiile autorului de a „stiliza” realitatea, pentru a se asigura de o imagine care să-l favorizeze. Să deducem că Leonte Răutu, al cărui duh bîntuie și astăzi printre noi, avea mai multe ajutoare decît ne putem imagina. Crohmălniceanu are, în *Amintiri deghizate*, un titlu jucăuș: *Paltoane și nimic altceva*, dorind, chipurile, să-l scuze pe Ion Barbu pentru „actele sale de adeziune politică”. Nu uită să înceapă exact cu acest amănunt biografic, fapt ce se înregistrează ca un punct bine ochit pentru sensibilizarea cititorului naiv. Poetul trecea printr-un moment greu. Pur și simplu nu avea palton și nici posibilitatea de a-și procura unul. Dar cum se face că

Ion Barbu s-a găsit atît de constrîns, încît să apeleze la Ovid S. Crohmălniceanu? Ce poziție ocupa criticul printre scriitori, dacă putea să-i ajute, bine instalat la Capșa, în probleme materiale și de pașaport? Întrebarea se poate repeta în legătură cu fiecare scriitor în parte. Ea îi vizează cu precădere pe cei de primă mărime. Răspunsul se află la grupul de comandă citat de Nina Cassian și la agenții-literatori tip Ovid. S. Crohmălniceanu.

Un caz de marginalizare, de obstrucție pe viață și pe moarte, cu valoare generalizată îl reprezintă Geo Dumitrescu, cum aflăm tot din *Memoria ca zestre*:

„Deocamdată, adică în 1950, Geo luneca ușor pe drumul menționat fără să-și dea seama că-l pășteau niște represalii brutale și disproporționate (ședința de demascare, excluderea din Partid), un con de umbră de cîteva ani și, ceea ce e mai grav, o rană morală, niciodată vindecată” (6).

Ni se dezvăluie marile „învinuiri” ce se puteau abate „ca represalii brutale și disproporționate” asupra oricărui condeier, indiferent de valoare: „demascarea” publică după model Pitești-Aiud, altfel spus, acuzarea bazată pe date prefabricate, cum că împlicinatul ar fi dușman al poporului și vîndut unei puteri străine. După asemenea înscenări, pe acuzat îl aștepta, de regulă, închisoarea; excluderea din Partid echivala cu marginalizarea scriitorului, eșecul în viața literară și socială; retragerea lui Geo Dumitrescu într-un „con de umbră” aducea printre agenții literatori bănuiala că autorul vizat nu participase cu entuziasm la înfăptuirea vieții noi, drept urmare scrierile sale puteau fi suspectate de inconsistență.

Sub amenințarea cu temnița, între viață și moarte s-a scurs în „obsedantul deceniu” existența marilor noștri scriitori: Vasile Voiculescu, Tudor Arghezi, Lucian Blaga, G. Călinescu, Hortensia Papadat-Bengescu, Nichifor Crainic, Radu Gyr, George Bacovia. Și lista poate continua. Mă opresc la cîteva nume de autori capturați ori măcelăriți de

Respect pentru oamenii și cărți

noul regim; ca să nu-i mai adaug, deocamdată, și pe aceia nevoiți să rămână peste hotare, dar continuând să scrie în limba maternă. Ei au reprezentat adevărata literatură a momentului: Mircea Eliade, Vintilă Horia, Ștefan Baciuc, Aron Cotruș, Al. Busuioceanu, Virgil Ierunca. Sunt suficiente motive ca „literatura sub comunism” să fie studiată începându-se cu aparatul de propagandă, acela semnalat cu exactitate de Nina Cassian. Acolo se află începutul începutului oricărui rău, ce-și întinde tentaculele, într-o formă sau alta, pînă în zilele noastre.

Aparatul de propagandă a fost o instituție puternică și dură, rivalizînd cu o armată bine dotată; un monstru, dar a și creat monștri. A străbătut epoca dejisto-ceaușistă pas cu pas, încît nu i-a scăpat nimic din sectorul avut sub control. „Obsedantul deceniu” a însemnat modulul pentru o perioadă întinsă; nu pe decenii, ci pe planuri care vizau, în etape, radicalizarea întregii vieți sufletești. Abordarea „literaturii sub comunism” pe generații, cum se obișnuiește, „generația lui Labiș”, „generația lui Nichita”, etc., mi se pare o cale posibilă, dar minoră, cel puțin pentru momentul de față, cînd informația absolut necesară unei cunoașteri corecte zace îngîmădită în revistele literare. Acolo se află pulsația vie a ideilor. Labiș reprezintă doar un exemplu. El s-a opus aparatului cu un curaj de-a dreptul nebunesc, ceea ce s-a resimțit în cuprinsul întregului sistem. De aceea a fost rapid eliminat. Pînă cînd nu vom înțelege că poetul din Mălini s-a opus cu îndrăzneală, la un moment dat, după experiența comunistă pe care a și negat-o (să se rețină că a fost exclus din organizație, cu „demascarea” de rigoare), că în *Lupta cu inerția* începea să se nască „un alt Labiș” și o altă poezie, gata să incendieze întreaga generație, ceea ce s-a și întîmplat ulterior, nu vom putea demara cercetarea corectă a „literaturii sub comunism”. Deocamdată, nu se dorește acest lucru, fapt pentru care Nicolae Labiș a și fost scos din manuale.

Și, ca să încheiem, abia acum capătă înțeles cuvintele din titlul acestui subcapitol: „Două poezii comuniste”. Sunt posibile următoarele ipostaze, fiecare în parte la fel de în-

dreptățită a fi luată în considerație: a) Cezar Ivănescu recunoaște deschis și nesilit de nimeni că a scris asemenea poezii, pentru a le da cu tifla (cum o și merită) celor care au profitat de pe urma scriiturii comuniste, ca după decembrie '89 să-și revopsească imaginea cu zgomot și fără jenă. De aceea nu-i iartă în *Pentru Marin Preda* și în *Timpul asasinilor*; b). pe vremea dictaturii, debutul în presă era foarte costisitor pentru demnitatea oricărui individ. Presa se afla sub comandă politică și nimeni nu scăpa nevătămat. Singura cale posibilă, cu riscuri minime, era în consens cu proverbul „Fă-te frate cu dracul pînă treci puntea”. Oricum, pericolul pîndea, pentru că „pofta vine mîncînd”. Oamenii Puterii puneau în mișcare diverse scheme tactice, menite să țină prada în stăpînire: laude fără măsură, promovări rapide în funcții înalte, excelente condiții de viață, premii literare pe învîrteală, meteahnă perpetuată și astăzi. Multe talente promițătoare au fost sacrificate fără păs și deturnate de la linia destinului propriu, rămas neîmplinit; c). problema debutului de presă este o chestiune accidentală. Cel în cauză poate s-o negligeze ori s-o transforme în legendă, dacă-l țin puterile. Rămîne ca istoria literară să decidă într-un fel sau în altul. Cred că Cezar Ivănescu, ajuns la celebritate, își permite să cocheteze puțin. Poate fi rău, poate fi bine.

Dincolo de aparențe, înșelătoare la prima vedere, poetul *rodului* nu-și îngăduie altă rațiune de a exista decît, cu religiozitate, *întru* poezie. Puterea nu reușea să-l acapareze definitiv, văzînd în el un opozant de cu totul altă clasă decît aceea a lui Nicolae Labiș ori Marin Preda, autori despre care Cezar Ivănescu a scris cu entuziasm sentimental și colegial. Nu prețuia șezătoarea literară tovărășească și festivă; mai curînd viața de cînaclu, austeră, dar lucrativă, și cu aer de conspirativitate; se ferea de frazeologie și compromisuri ca Nichita Stănescu ori Marin Preda, ca să se poată întoarce cu dîrzenie și fără pată la masa de scris. Dacă stăm să judecăm lucrurile în întinderea și în cuprinsul lor, putem constata că între Paul Goma și Marin Preda,

Respect pentru oameni și căți

ca atitudine tranșantă față de Putere, mai mult ca sigur, Cezar Ivănescu are afinități mai curînd cu primul.

După 1968, anul debutului și îndeosebi, începînd cu deceniul următor, problema libertății scrisului căpăta pondere și agita spiritele tot mai deschis și în extensie. Se auzeau voci curajoase care sfidau puterea. Grupul oniricilor cu D. Țepeneag, Leonid Dimov și Virgil Mazilescu, în redacțiile și în paginile unor reviste prestigioase. Nicolae Breban, pe cont propriu, dăduse răsunătoarea demisie din C.C., tot în consemn de protest scriitoricesc. În curînd, romanul său *Bunavestire* avea să producă multe valuri în centrele de comandă ale cenzurii.

Începea „deceniul Goma” cu romanul *Ostinato* care avea să fie publicat în curînd (1971) la Gallimard (în franceză) și la Suhrkamp (în germană), ambele traduceri prezente la Tîrgul internațional de carte din același an, la Frankfurt-Main; apoi scandalurile de presă și de ambasadă prilejuite de succesele obținute tot la Tîrgul internațional de la Frankfurt, nedorite de partinicii bucureșteni, ca să urmeze repede a doua apariție editorială, *Ușa*, roman lansat la ediția din 1972 a Tîrgului de la Frankfurt; și nu mai puțin cele trei scrisori ale lui Paul Goma, devenite celebre, în sprijinul „Chartei 77”: prima adresată lui Pavel Kohout în ianuarie 1977, a doua lui Nicolae Ceaușescu, a treia reprezentanților Conferinței de pace de la Belgrad, ultimele două în februarie același an. Toate acestea i-au adus lui Paul Goma o faimă mondială. În interior, grupurile de presiune, bine instrumentate de Securitate prin generalul Pleșiță și de însuși Nicolae Ceaușescu abia reușeau să țină sub tăcere „cazul Goma”.

Întîmplarea a făcut ca anul 1968 să însemne debutul editorial al lui Paul Goma (*Camera de alături*) și al lui Cezar Ivănescu (*Rod*). Deși făceau parte din generații diferite, debutul i-a apropiat într-un fel oarecare, prin pățanii de cenzură și, implicit, prin idealuri scriitoricești. Era și anul invaziei în Cehoslovacia a trupelor Pactului Militar de la Varșovia sub comanda Kremlinului. Atunci Nicolae Ceaușescu a făcut, cum se știe, un gest onorabil pentru

sine și pentru țara noastră. Paul Goma, cu nume rău, de fost deținut politic s-a înscris, totuși, voluntar, în gărzile patriotice, din dorința de a veni în ajutorul năpăstuiților de la Praga. Acestea erau și teme de discuții libere la Casa Scriitorilor din București, cu prilejul întîlnirilor boeme și sub ochii atenți ai securistului de serviciu. Cezar Ivănescu se arăta și el în compania lui Paul Goma. Documentele prezintă situația ca devenită periculoasă. Se poate cita un astfel de material provenit din arhiva Securității, cu data „11-07-1973” și purtînd semnătura colonelului Albescu Mircea: „Într-o discuție pe care am avut-o în ziua de 11-07-1973 cu sursa personală «Lascăr», acesta mi-a relatat că și-a format tot mai mult impresia că în jurul lui Paul Goma, întors recent din Franța, se creează în mod tacit un curent de simpatie, de aprobare a atitudinii și «curajului» arborat de acesta, atît în străinătate, cît și după întoarcerea în țară [...].

Paul Goma frecventează destul de des restaurantul Uniunii Scriitorilor, însoțit în permanență de aceleași persoane: Virgil Mazilescu, Cezar Ivănescu, Gabriel Dimisianu (red. șef adj. la „România literară”) ocupînd de obicei cîte două mese unite.

Printre scriitorii aflați la alte mese «Lascăr» a observat priviri «binevoitoare» spre Goma și chiar manifestări mai deschise [...]. Ion Negoîtescu s-a ridicat de la masa sa, a mers la Goma și l-a îmbrățișat iar Catina Ralea îi trimețea „bezele” (7).

Sunt și alte note care confirmă noua stare de spirit ivită printre grupurile de scriitori: „După revenirea în țară Paul Goma cultivă pe lîngă el o seamă de scriitori tineri [...]. V. Tănase, Cezar Ivănescu uneori Ileana Mălăncioiu, apoi Marius Robescu (accidental parcă). Virgil Tănase este un om tăcut, foarte puțin exteriorizat și se pare că îl leagă o prietenie foarte strînsă și atentă față de Paul Goma [...]. Paul Goma nu este un om care să se afișeze iute, are un fel de duh morocănos și este în public foarte atent la ce spune și nu îmi pare să spună ce gîndește. Se cenzurează des în public. Rămîne realitatea că atunci cînd apare la masă, de